

სასჯელის დანიშვნა დანაშაულის რეციდივის დროს (სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი)

ხატია შეყილაძე*

I. შესავალი

სისხლის სამართლის სისტემის ფუნქციონირების მთავარი საფუძველი არის ის, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს დანაშაულის ჩამდენ პირთათვის სასჯელის სამართლიანად, კანონით მკაფიოდ დადგენილ ფარგლებში და კანონითვე დადგენილი წესის შესაბამისად შეფარდება. ცხადია, სამართალშეფარდების ფუნქცია – პირის დამნაშავედ ცნობა და მისთვის პროპორციული სასჯელის განსაზღვრა სასამართლოს ექსკლუზიური უფლებამოსილებაა. სამოსამართლო საქმიანობის ერთ-ერთი ძირითადი ფუნქცია ბრალის ხარისხის შესაბამისი სასჯელის დანიშვნაა.¹ ამ პროცესში არანაკლებ მნიშვნელოვანია კანონმდებლის როლი. სწორედ კანონი უნდა განსაზღვრავდეს სასამართლოს დისკრეციას და სასჯელის შეფარდებისას მოსამართლეს აძლევდეს საქმის ინდივიდუალური მახასიათებლების – შემამსუბუქებელი და დამამძიმებელი გარემოებების გათვალისწინების შესაძლებლობას, რაც, ცხადია, უზრუნველყოფს ყოველ ინდივიდუალურ შემთხვევაში ყველა რელევანტური ფაქტორის გათვალისწინებლად არაპროპორციული სასჯელის შეფარდების რისკების მინიმალიზებას. იმავდროულად, განჭვრეტადი უნდა იყოს მოსამართლისათვის კანონით მინიჭებული დისკრეციის ფარგლები, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს როგორც ერთგვაროვანი ურთიერთობების მიმართ ერთნაირი მიდგომა, ისე მოსამართლის დისკრეციის მიზნობრივი გამოყენება – გამოირიცხოს დისკრეციაზე დაყრდნობით მხოლოდ სუბიექტური შეხედუ-

---

* სამართლის დოქტორი, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი. ORCID: 0009-0005-1131-7227.

¹ ტურავა მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, მე-9 გამოცემა, თბილისი, 2013, 353.

ლებებით გადანყვეტილების მიღების რისკები.² ამ მიზნობრიობიდან გამომდინარე, მოსამართლის თავისუფალი მიხედულობის ფარგლები ხშირ შემთხვევაში შეზღუდულია კანონის იმპერატიული დანაწესით, რომელიც მკაცრ ჩარჩოებში აქცევს სასამართლოს სასჯელის შეფარდების პროცესში და არსებითად იდენტური სამართლებრივი მოცემულობის პირობებში, ადგენს ყველასთვის ერთნაირ სტანდარტს. მოსამართლის დისკრეციის ფარგლების ამგვარი შეზღუდვის ერთ-ერთი მაგალითი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 58-ე მუხლით დადგენილი რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესია, რომელიც, ერთი შეხედვით, საკმაოდ მარტივ, იმპერატიულ დანაწესს განსაზღვრავს, თუმცა არსებული სასამართლო პრაქტიკა წარმოაჩენს მისი გამოყენების პროცესში წარმოქმნილ პრობლემურ შემთხვევებს, რომელთა განალიზებასაც დაეთმობა ნაშრომის შემდგომი ნაწილები და რომელთა განხილვაც მნიშვნელოვანია როგორც მეცნიერული, ისე პრაქტიკული თვალსაზრისით.

II. რეციდივის ცნება

საქართველოს სსკ-ის მე-17 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „დანაშაულის რეციდივი ნიშნავს წინათ განზრახი დანაშაულისათვის ნასამართლევი პირის მიერ განზრახი დანაშაულის ჩადენას“. ამავე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად, დანაშაულის რეციდივის დადგენისას მხედველობაში არ მიიღება ნასამართლობა თვრამეტ წლამდე ჩადენილი დანაშაულისათვის, აგრეთვე ნასამართლობა, რომელიც მოხსნილი ან გაქარწყლებულია საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლით გათვალისწინებული წესით.

დანაშაულის რეციდივის დადგენისას აუცილებელია შემდეგ გარემოებათა ერთობლიობა: ნებისმიერი **განზრახი** დანაშაულისათვის ნასამართლობის ფაქტის არსებობა; ნასამართლობა **სრულ-**

---

² საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის №1/4/592 გადანყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-38.

ნლოვანების მიღწევის შემდეგ ჩადენილი დანაშაულისათვის; ნა-სამართლობის **გაქარწყლების ან მოხსნის ფაქტის არარსებობა**; მიმდინარე ნასამართლობის პერიოდში **ახალი, ნებისმიერი განზრახი** დანაშაულის ჩადენა.

დანაშაულის რეციდივის არსის სრულყოფილად გაანალიზების მიზნით, მნიშვნელოვანია მისი გამოიჯვნა არაერთგზისი დანაშაულისაგან. საქართველოს სსკ-ის მე-15 მუხლის თანახმად, „**არაერთგზისი დანაშაული ნიშნავს წინათ ნასამართლევი პირის მიერ ამ კოდექსის იმავე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენას. ამ კოდექსის სხვადასხვა მუხლით გათვალისწინებული ორი ან მეტი დანაშაული მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება არაერთგზის დანაშაულად, თუ ამის შესახებ მითითებულია ამ კოდექსის შესაბამის მუხლში**“. არაერთგზისობის და რეციდივის ცნებების საკანონმდებლო კონსტრუქციის მხედველობაში მიღებით, შეიძლება ითქვას, რომ **განზრახი დანაშაულების შემთხვევაში** არაერთგზისი დანაშაული რეციდივის სახესხვაობაა, რომელსაც რეციდივისგან განასხვავებს წინათ ნასამართლევი პირის მიერ საქართველოს სსკ-ის იმავე მუხლით ან კანონით პირდაპირ განსაზღვრულ შემთხვევებში სხვა მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენა, რა დროსაც ასევე მხედველობაში მიიღება ნასამართლობა 18 წლამდე. რეციდივის ცნება კი უფრო ფართოა და მოიაზრებს წინათ განზრახი დანაშაულისათვის ნასამართლევი პირის მიერ ნებისმიერი სხვა განზრახი დანაშაულის ჩადენას. ამდენად, არაერთგზისი დანაშაულისა და რეციდივის ცნებები არსობრივად მსგავსია და განზრახი დანაშაულისათვის ნასამართლევი პირის მიერ კვლავ განზრახი დანაშაულის ჩადენისას მათ შორის სხვაობას მხოლოდ საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილის მუხლების ნუმერაცია განაპირობებს, გარდა 18 წლამდე ნასამართლობის მხედველობაში მიღების აკრძალვისა. სწორედ მსგავს მსჯელობას ავითარებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატაც თავის ერთერთ გადაწყვეტილებაში, რომელიც რეციდივისა და არაერთგზისობის ერთობლივად არსებობისას სასჯელის დანიშვნის წესს შეეხება და აღნიშნავს, რომ საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილი სწორედ არაერთგზისი დანაშაულისა და რეციდივის ცნებების არ-

სობრივად მსგავსების გათვალისწინებით, კრძალავს დანაშაულის რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენებას, თუ ამავე კოდექსის კერძო ნაწილის მუხლში ან მუხლის ნაწილში მითითებულია ნასამართლობაზე, როგორც დანაშაულის მაკვალიფიცირებელ ნიშანზე.³

III. რეციდივის დადგენა

დანაშაულის რეციდივის ცნება მჭიდროდ არის დაკავშირებული ნასამართლობის ინსტიტუტთან. ნასამართლობა სასჯელის პროპორციულობის განმსაზღვრელ ნიშანთა კატალოგში მოიაზრება.⁴ საკმაოდ ფართოა ის სისხლისსამართლებრივი შედეგები, რაც უშუალოდ დაკავშირებულია ნასამართლობასთან. ასეთია, მათ შორის, დანაშაულის რეციდივი, რა დროსაც, ნასამართლობა გავლენას ახდენს სასჯელის განსაზღვრაზე.⁵ ამდენად, განმეორებითი დანაშაულის ჩადენის შემთხვევაში რეციდივის დადგენისას, მნიშვნელოვანია, უპირველეს ყოვლისა, განისაზღვროს წინა დანაშაულისათვის ნასამართლობის ფაქტის არსებობა და რამდენად ექცევა განმეორებითი დანაშაულის ჩადენის დრო წინა ნასამართლობის პერიოდში, რისთვისაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვლის საწყისი თარიღისა და შესაბამისად, ვადის დასრულების დროის სწორად განსაზღვრას. საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, მსჯავრდებული ნასამართლევად ითვლება გამამტყუნებელი განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის დღიდან ნასამართლობის გაქარწყლების ან მოხსნის მომენტამდე, ხოლო ამავე მუხლის მე-3 და მე-4 ნაწილები ადგენს ნასამართლობის გაქარწყლების კონკრეტულ ვადებს მსჯავრდებულისათვის დანიშნული სასჯელის სახის,

³ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 20 იანვრის N659აპ-21 განაჩენი.

⁴ დვალიძე ი., სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი, სასჯელი და დანაშაულის სხვა სისხლისსამართლებრივი შედეგები, თბილისი, 2013, 31.

⁵ სისხლის სამართალი (სახელმძღვანელო), ზოგადი ნაწილი, მე-4 გამოცემა, გ. ნაჭყეზიას და ნ. თოდუას რედაქტორობით, თბილისი, 2019, 703.

ზომისა და მოხდის ფორმის მიხედვით. ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის სწორად განსაზღვრა ყველა შემთხვევაში როდია პრობლემური, თუმცა საერთო სასამართლოების პრაქტიკაში იკვეთება შემთხვევები, რა დროსაც, სასამართლო აღმოჩნდა ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვლის საწყისი დროის განსაზღვრის საჭიროების წინაშე, რათა გადაეწყვიტა ზოგ შემთხვევაში დანაშაულის რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენების, ხოლო ზოგ შემთხვევაში – დანაშაულის სწორი კვალიფიკაციის საკითხი. კერძოდ, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შეფასების საგანი იყო **პირობით ვადამდე გათავისუფლებისას ნასამართლობის გაქარწყლების საკითხის განსაზღვრა**.⁶ საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, „თუ მსჯავრდებული კანონით დადგენილი წესით სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე იქნა გათავისუფლებული ან თუ მას სასჯელის მოუხდელი ნაწილი შეეცვალა უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით, ნასამართლობის გაქარწყლების ვადა შესაბამისად გამოითვლება **სასჯელის ფაქტობრივად მოხდილი ვადიდან ან უფრო მსუბუქი სახის სასჯელის (ძირითადი და დამატებითი) მოხდის მომენტიდან**“. სასამართლოს უნდა შეეფასებინა, თუ რას გულისხმობდა კანონმდებელი სასჯელის ფაქტობრივად მოხდაში და შესაბამისად, რა დროიდან უნდა დაწყებულიყო ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვლა.

საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის მე-3 ნაწილით ნასამართლობის გაქარწყლების ვადები დალაგებულია სასჯელთა სიმძიმის ზრდადობის მიხედვით და განსაზღვრულია, რომ ნასამართლობა გაქარწყლდება: ა) პირობით მსჯავრდებულისა (ვისაც შეფარდებული სასჯელი მთლიანად ჩათვალა პირობითად) – გამოსაცდელი ვადის გასვლის შემდეგ; ბ) თავისუფლების აღკვეთაზე უფრო მსუბუქი სასჯელით მსჯავრდებულისა (ვისაც შეფარდებული აქვს ჯარიმა, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევა, საზოგადოები-

⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 17 დეკემბრის N691აპ-21 განაჩენი.

სათვის სასარგებლო შრომა, გამასწორებელი სამუშაო, სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვა ან შინაპატიმრობა) – სასჯელის მოხდიდან ერთი წლის შემდეგ; გ) ნაკლებად მძიმე დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულისა – სასჯელის მოხდიდან სამი წლის შემდეგ; დ) მძიმე დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულისა – სასჯელის მოხდიდან ექვსი წლის შემდეგ; ე) განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულისა – სასჯელის მოხდიდან რვა წლის შემდეგ. ამავე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად კი, თუ მსჯავრდებული კანონით დადგენილი წესით სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე იქნა გათავისუფლებული (მოუხდელი სასჯელი შეეცვალა პირობითად) ან თუ მას სასჯელის მოუხდელი ნაწილი შეეცვალა უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით (მაგალითად: საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ან შინაპატიმრობით), ნასამართლობის გაქარწყლების ვადა შესაბამისად გამოითვლება სასჯელის ფაქტობრივად მოხდილი ვადიდან ან უფრო მსუბუქი სახის სასჯელის (ძირითადი და დამატებითი) მოხდის მომენტიდან.

საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ კანონიერად გაუმართლებელია სასჯელის ფაქტობრივად მოხდის იმგვარად განმარტება, რომ ჩადენილი დანაშაულისათვის ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის დინება დაიწყოს იქმადე, სანამ სასჯელი ფაქტობრივად არ დასრულებულა და არსებობს პირობითი მსჯავრის გაუქმებისა და მოუხდელი სასჯელის აღსრულების რეალური შესაძლებლობა. ამასთან, წინააღმდეგ შემთხვევაში, თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულს, რომელსაც სასჯელის სახე არ შეეცვლია უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით, არამედ მხოლოდ სასჯელის მოხდის ფორმა შეეცვალა პირობითი მსჯავრით, გაცილებით ადრე დაეწყება ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვლა, ვიდრე იმას, ვისაც თავისუფლების აღკვეთა შეეცვალა უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით (მაგალითად: საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ან შინაპატიმრობით), რაც, ერთი მხრივ, უსამართლოა, ხოლო, მეორე მხრივ, ეწინააღმდეგება კანონმდებლის მიერ სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ხასიათისა და ხარისხის გათვალისწინებით, სასჯელების სიმძიმის ზრდადობის მიხედვით დალ-

აგებულ ნასამართლობის გაქარწყლებისათვის მკაფიოდ დადგენილი ვადების გამოთვლის წესს. სისხლის სამართლის მატერიალური კანონმდებლობა ითვალისწინებს ნასამართლობის გაქარწყლების ორგვარ წესს: სასჯელის დასრულებისთანავე (პირობით მსჯავრდებულისა – გამოსაცდელი ვადის გასვლისას) და სასჯელის დასრულებიდან გარკვეული დროის შემდეგ (თავისუფლების აღკვეთაზე უფრო მსუბუქი სასჯელით მსჯავრდებულისა – სასჯელის მოხდიდან ერთი წლის შემდეგ; თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულისა – დანაშაულების სიმძიმის მიხედვით, სასჯელის მოხდიდან - 3; 6 და 8 წლის შემდეგ), მაგრამ ცალსახაა, რომ ორივე შემთხვევა დაკავშირებულია სასჯელის დასრულებასთან და ერთმნიშვნელოვნად დაუშვებელია ნასამართლობის გაქარწყლების ვადა მიედინებოდეს დაუსრულებელი სასჯელის პარალელურად. ამდენად, საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, მსჯავრდებულის პირობით ვადამდე გათავისუფლების შემთხვევაში, ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვლა დაიწყება პირობითი მსჯავრის მოხდის შემდეგ.⁷ მოცემულ საქმეში საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილება, რომლითაც მსჯავრდებულს წინა დანაშაულისათვის ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვლა დაეწყო იმავე დანაშაულისათვის დანიშნული სასჯელის მოხდისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლების მომენტიდან, რამაც გავლენა იქონია ახალი დანაშაულის კვალიფიკაციაზე. მოცემულ საქმეში საკასაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ ნაკლებად მძიმე კატეგორიის დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულს, რომელსაც დარჩენილი სასჯელის - თავისუფლების აღკვეთის მოხდის რეჟიმი შეეცვალა პირობითი მსჯავრით, საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე ნასამართლობა გაუქარწყლდებოდა სასჯელის მოხდიდან, ანუ პირობითი მსჯავრის დასრულებიდან სამი წლის შემდეგ, რისი მხედველობაში მიღე-

⁷ ასევე იხ., საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 3 ნოემბრის N742აპ-22 განაჩენი; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 3 ნოემბრის N753აპ-22 განაჩენი.

ბითაც, ახალი დანაშაულის ჩადენის დროს ზემოაღნიშნული ნასამართლობა კანონით დადგენილი წესით გაქარწყლებული არ ჰქონია და რამაც გამოიწვია მისი ქმედების კვალიფიკაციის შეცვლა.

აღნიშნული გადაწყვეტილებით საკასაციო სასამართლომ შეცვალა საერთო სასამართლოებში მანამდე არსებული პრაქტიკა, რომლის მიხედვითაც, საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის მე-4 ნაწილის დანაწესი – „...ნასამართლობის გაქარწყლების ვადა შესაბამისად გამოითვლება სასჯელის ფაქტობრივად მოხდილი ვადიდან...“ – განიმარტებოდა იმგვარად, რომ პირობით ვადამდე გათავისუფლების შემთხვევაში ნასამართლობის გაქარწყლების ვადა აითვლებოდა არა პირობითი მსჯავრის დასრულების, არამედ ვადამდე გათავისუფლების მომენტიდან. სხვა საქმეშიც საკასაციო სასამართლომ ანალოგიურად განმარტა პირობით ვადამდე გათავისუფლებისას ნასამართლობის გაქარწყლების საკითხი, რამაც, ამ შემთხვევაში, განაპირობა დანაშაულის რეციდივის დადგენა.⁸

ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის ათვისის საკითხი პრობლემურია პენიტენციურ დაწესებულებაში მოსახდელი სასჯელის მოხდის შემდგომ გათავისუფლების შემთხვევაშიც, რა დროსაც, მსჯავრდებულს მოსახდელი რჩება სასამართლოს მიერ განსაზღვრული პირობითი მსჯავრი (საქართველოს სსკ-ის 50-ე მუხლის მე-5 ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევა). საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ამ შემთხვევაშიც ხსენებული გადაწყვეტილებებით დადგენილი სტანდარტი გამოიყენა და ზემოაღნიშნული მოტივაციით, ნაკლებად მძიმე კატეგორიის დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულს, რომელსაც საქართველოს სსკ-ის 50-ე მუხლის მე-5 ნაწილის გამოყენებით სასჯელის მხოლოდ ნაწილი ჰქონდა ჩათვლილი პირობითად, საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე ნასამართლობის გაქარწყლების სამ წლიანი ვადა აუთვალა სასჯელის სრულად მოხდიდან, ანუ პირობითი მსჯავრის დასრულების მომენტიდან, რისი მხედველობაში მიღებოდაც, ახალი დანაშაულე-

---

⁸ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 19 ივლისის N516აპ-22 განაჩენი.

ბის ჩადენის დროს, მსჯავრდებული მიჩნეულ იქნა წინა განაჩენით ნასამართლევ პირად.⁹

გარდა ზემოაღნიშნული შემთხვევებისა, დანაშაულის რეციდივის დადგენის მიზნით ნასამართლობის გაქარწყლების საკითხი შესაძლოა პრობლემური აღმოჩნდეს რამდენიმე დანაშაულისთვის წინარე ნასამართლობის არსებობის პირობებში. კერძოდ, საკითხი შეეხება დანაშაულთა ან განაჩენთა ერთობლიობის დროს ნასამართლობის გაქარწყლების წესს. საკასაციო სასამართლომ თავის არაერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ ნასამართლობის გაქარწყლების ვადები აითვლება ბოლო სასჯელის მოხდიდან და თითოეული დანაშაულისათვის დამოუკიდებლად. კერძოდ, საკასაციო პალატის განმარტებით, თითოეული დანაშაულისათვის ნასამართლობის გაქარწყლების ვადა უნდა გამოითვალოს ცალ-ცალკე, ვინაიდან საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლის შესამე ნაწილი ნასამართლობის გაქარწყლების ვადას დანაშაულთა კატეგორიის მიხედვით, ინდივიდუალურად განსაზღვრავს და კანონმდებლობაში არ არსებობს ნორმა, რომელიც განაჩენთა ან/და დანაშაულთა ერთობლიობის დროს ნასამართლობის ვადის გაქარწყლებას სხვაგვარად მოაწესრიგებდა.

შესაბამისად, სასამართლომ არ გაიზიარა პროკურორის განმარტება, რომ დანაშაულთა ერთობლიობის დროს ნასამართლობა ყველა დანაშაულისათვის ქარწყლდება ერთიანად, ყველაზე მძიმე დანაშაულისათვის დაწესებული ნასამართლობის გაქარწყლებისთანავე და დამატებით აღნიშნა, რომ მსგავსი მიდგომა, ერთი მხრივ, არ გამომდინარეობს სისხლის სამართლის კოდექსიდან, ხოლო, მეორე მხრივ, საქართველოს სსკ-ის 79-ე მუხლით გათვალისწინებულ დებულებაზე მეტად მკაცრია, ვინაიდან იგი მაკვალიფიცირებელი გარემოების წინაპირობას ქმნის და შესაბამისად, პირის სამართლებრივ მდგომარეობას ამძიმებს.

ამდენად, სასჯელთა შეკრების ან შთანთქმის შემთხვევაში ყველაზე მძიმე დანაშაულისათვის დაწესებული ნასამართლობის

⁹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 26 თებერვლის N113¹-21 განჩინება.

გაქარწყლების ვადა არ მოიცავს სხვა, უფრო მსუბუქი დანაშაულის ნასამართლობის გაქარწყლების ვადასაც და შესაბამისად, სასჯელის მოხდის შემდეგ ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის დინება ყოველი მუხლისათვის ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად (დანაშაულის კატეგორიის შესაბამისად) მიმდინარეობს.¹⁰

IV. რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესი

1. რეციდივის გავლენა სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის შეფარდებისას

საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, „დანაშაულის რეციდივის დროს ვადიანი თავისუფლების აღკვეთის დანიშვნისას მოსახდელი სასჯელის ვადა სულ მცირე 1 წლით უნდა აღემატებოდეს ჩადენილი დანაშაულისათვის ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით ან მუხლის ნაწილით გათვალისწინებული სასჯელის მინიმალურ ვადას“. აღნიშნული საკანონმდებლო ნორმა იმპერატიულად ზღუდავს მოსამართლის დისკრეციის ფარგლებს სასჯელის დანიშვნის პროცესში და დანაშაულის რეციდივის შემთხვევაში გამორიცხავს შესაბამისი მუხლის საწესიით გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთის მინიმალური ვადით დანიშვნის შესაძლებლობას. ზოგიერთი ავტორის მოსაზრებით, აღნიშნული წესი გაუმართლებლად მკაცრია და არღვევს მინიმალური ჩარევის შესახებ საერთაშორისო სტანდარტს.¹¹ კანონმდებლის მიდგომა სრულიად სამართლიანია, რადგან იმ პირობებში, როდესაც არაერთგზისობა დანაშაულის დამამძიმებელი გარემოებაა

---

¹⁰ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 დეკემბრის №416აპ-18 განაჩენი; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 2 აპრილის N777აპ-20 განჩინება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 2 აპრილის N777აპ-20 განჩინება.

¹¹ ლეკვეიშვილი მ., სასჯელის ინდივიდუალიზაცია, როგორც სასჯელის შეფარდების მნიშვნელოვანი პრინციპი, წიგნში: კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, ნ. თოდუას რედაქტორობით, თბილისი, 2016, 295.

და განაპირობებს უფრო მკაცრი სასჯელის დანიშვნას, ბუნებრივია, წარსული ნასამართლობა, რომელიც ახალ დანაშაულთან მიმართებით არ ქმნის არაერთგზისობას, მაგრამ ანალოგიურად ახდენს გავლენას პირის ქმედების მომეტებულ საზოგადოებრივ საშიშროებაზე, ქმედების უმართლობის ხარისხსა და მისგან მომდინარე საფრთხეებზე, სასჯელის დანიშვნისას არ შეიძლება დარჩეს ყურადღების მიღმა. ყველა დემოკრატიული და სამართლებრივი სახელმწიფოს მოთხოვნა კანონიერებისა და მართლწესრიგის დაცვაა.¹² სასჯელის დამსახურებულობაში არა მარტო ჩადენილ ქმედებას, არამედ პიროვნების ინდივიდუალურ თავისებურებებსაც ექცევა ყურადღება.¹³ ყოვლად გაუმართლებელი იქნებოდა დანაშაულის რეციდვის შემთხვევაში კანონმდებლის მიერ დამნაშავისათვის მინიმალური სასჯელის დანიშვნის შესაძლებლობის დაშვება და სასამართლოს ამგვარი დისკრეციით აღჭურვა. უპირველეს ყოვლისა, სწორედ კანონმდებელს ეკისრება იმის უზრუნველყოფის ვალდებულება, რომ ამა თუ იმ ქმედებისთვის დაკისრებული სასჯელი გონივრულ და პროპორციულ დამოკიდებულებაში იყოს კონკრეტული დანაშაულით გამოწვევად ზიანთან, რომელიც ადგება/შეიძლება მიადგეს პირებს/საზოგადოებას.¹⁴ ნასამართლესი პირის მიერ განმეორებითი დანაშაულის ჩადენა ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ მისთვის წარსულში დაკისრებული სასჯელი არ აღმოჩნდა საკმარისად შემაკავებელი და ვერ უზრუნველყო სასჯელის მიზნების მიღწევა, რის გამოც მის მიმართ ლმობიერი დამოკიდებულების გამოჩენა და თავისუფლების აღკვეთის მინიმალური ვადით შეფარდება ვერ უზრუნველყოფს სასჯელის სამართლიანობისა და პროპორციულობის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას. სასჯელი არ უნდა იყოს არც ზედმეტად მკაცრი და არც ზედმეტად

¹² სისხლის სამართალი (სახელმძღვანელო), ზოგადი ნაწილი, მე-4 გამოცემა, გ. ნაჭყებია და ნ. თოდუას რედაქტორობით, თბილისი, 2019, 580.

¹³ დვალიძე ი., სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი, სასჯელი და დანაშაულის სხვა სისხლისსამართლებრივი შედეგები, თბილისი, 2013, 117.

¹⁴ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის №1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-38.

ლმობიერი იმისათვის, რომ მიღწეულ იქნეს სასჯელის მიზნები.¹⁵ ნასამართლვეი პირის მიერ განზრახი დანაშაულის ჩადენა, მისი ჩამდენის არაჯანსაღ ღირებულებით ორიენტაციაზე, დაბალ მართლშეგნებასა და ბოროტ ნებაზე მიუთითებს,¹⁶ რაც საჭიროებს სახელმწიფოს მხრიდან ადეკვატურ რეაგირებას.

2. რეციდივის გავლენა არასაპატიმრო სასჯელის შეფარდებისას

საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის თანახმად, დანაშაულის რეციდივი გავლენას ახდენს მხოლოდ თავისუფლების აღკვეთის სახით დასანიშნ სასჯელზე. მოსამართლე აღჭურვილია შესაძლებლობით, დანაშაულის რეციდივის შემთხვევაში გამოიყენოს არასაპატიმრო სასჯელი. იმის გათვალისწინებით, რომ ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში სასჯელის დაკისრება დანაშაულის ინდივიდუალური გარემოებების გათვალისწინებით უნდა მოხდეს, ბუნებრივია, არ იქნებოდა გამართლებული საკანონმდებლო დონეზე მოსამართლის დისკრეციის იმგვარი შეზღუდვა, რაც მას სასჯელის კონკრეტული სახის შერჩევის შესაძლებლობის მიღმა დატოვებდა და რეციდივის შემთხვევაში, შესაბამისი მუხლის სანქციით გათვალისწინებულ სასჯელთაგან მხოლოდ თავისუფლების აღკვეთის დანიშვნის უფლებამოსილებით შემოსაზღვრავდა. თუმცა, კანონმდებლის მიდგომა, რომელიც უშვებს რეციდივის შემთხვევაში არასაპატიმრო სასჯელის მინიმალური ვადით შეფარდების შესაძლებლობას, ვერ პასუხობს სასჯელის სამართლიანობის კრიტერიუმს, ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე. კანონმდებელი არათანმიმდევრულ მიდგომას იჩენს, როდესაც დანაშაულის რეციდივის შემთხვევაში, ერთი მხრივ, გამოორიცხავს ყველაზე მკაცრი სახის სასჯელის – თავისუფლების აღკვეთის მუხლის სანქციით გათვა-

---

¹⁵ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2017 წლის 11 ივლისის N17/851 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე იმედა ხახუტაიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-7.

¹⁶ დვალიძე ი., სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი, სასჯელი და დანაშაულის სხვა სისხლისსამართლებრივი შედეგები, თბილისი, 2013, 117.

ლისწინებული მინიმალური ვადით დანიშვნის შესაძლებლობას, ხოლო, მეორე მხრივ, ამგვარ შესაძლებლობას ქმნის გაცილებით მსუბუქე, არასაპატიმრო სასჯელებთან მიმართებით. შესაბამისად, არსებული საკანონმდებლო მოწესრიგება უშვებს დანაშაულის რეციდივის ერთგვაროვანი შემთხვევების მიმართ არათანაბარ მიდგომას, კერძოდ, ზოგ შემთხვევაში, თავისუფლების აღკვეთის არა მინიმალური ვადით დანიშვნის, ხოლო ზოგ შემთხვევაში არასაპატიმრო სასჯელის, ისიც მინიმალური ვადით დანიშვნის შესაძლებლობას. შესაბამისად, პირთა ცალკეული კატეგორიის შემთხვევაში, რომელთაც სასჯელის სახით სასამართლო უფარდებს თავისუფლების აღკვეთას, რეციდივი სასჯელის სავალდებულო წესით გამკაცრების საფუძველია, ხოლო ცალკეულ პირთა შემთხვევაში, რომლებსაც არასაპატიმრო სასჯელი ეფარდებათ, რეციდივი სავალდებულო წესით გავლენას არ ახდენს სასჯელის ზომაზე, რაც ამ კატეგორიის პირთათვის ზედმეტად მსუბუქი სასჯელია და იწვევს მათი სამართლებრივი მდგომარეობის უსაფუძვლოდ შემსუბუქებას. სამართლიანი განაჩენი უნდა იყოს დამნაშავის რაციონალური, მიზანშეწონილი დასჯა, რაც ხელს შეუწყობს დამნაშავეობასთან წარმატებულ ბრძოლას¹⁷ და საზოგადოებაში სამართლიანობის გრძნობის გავლევას, რასაც ვერ უზრუნველყოფს კანონმდებლის ზემოაღნიშნული მიდგომა.

3. რეციდივის დროს თავისუფლების აღკვეთის ვადის განსაზღვრა

როგორც აღინიშნა, საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილი სასამართლოს ავალდებულებს, დანაშაულის რეციდივის შემთხვევაში მსჯავრდებულს შეუფარდოს შესაბამისი მუხლის სანქციით გათვალისწინებულ მინიმუმზე სულ მცირე 1 წლით მეტი თავისუფლების აღკვეთა. საინტერესოა, როგორ უნდა გადაწყდეს საკითხი იმ შემთხვევაში, როდესაც საქართველოს სსკ-ის კერძო

¹⁷ სისხლის სამართალი (სახელმძღვანელო), ზოგადი ნაწილი, მე-4 გამოცემა, გ. ნაჭყებია და ნ. თოდუას რედაქტორობით, თბილისი, 2019, 581.

ნაწილის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ თავისუფლების აღკვეთის მაქსიმალურ ვადას აჭარბებს რეციდივის წესით დასაწინიშნი სასჯელი. ამის მაგალითად შეიძლება გამოდგეს რამდენიმე შემთხვევა. კერძოდ, საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილში მრავლადაა ისეთი დანაშაული, რომელთა სანქცია ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას ერთ წლამდე. მაგ., საქართველოს სსკ-ის 122-ე, 123-ე, 126-ე მუხლის პირველი ნაწილი, 150-ე მუხლის პირველი ნაწილი, 151-ე მუხლის პირველი ნაწილი და ა.შ. ასეთ შემთხვევებში, იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველოს სსკ-ის 50-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, თავისუფლების აღკვეთის მინიმალური ვადაა 6 თვე, რეციდივის გათვალისწინებით თავისუფლების აღკვეთის სახით შესაფარდებელი სასჯელის მინიმალური ვადა განისაზღვრება 1 წლითა და 6 თვით. თუმცა სასამართლო სასჯელის დანიშვნისას შეზღუდულია არა მარტო სისხლის სამართლის კოდექსის ზოგადი ნაწილის დებულებებით, არამედ სსკ-ის კერძო ნაწილის შესაბამისი მუხლის სანქციით. ამდენად, მიუხედავად ზოგადი ნაწილით გათვალისწინებული მოთხოვნისა, სასამართლო ვერ გასცდება კერძო ნაწილის შესაბამისი მუხლის სანქციის მაქსიმალურ ზღვარს. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებით, თუ კონკრეტული დანაშაულისთვის სსკ-ის კერძო ნაწილის მუხლით გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთის მაქსიმალურ ვადას შეიძლება გადააჭარბოს რეციდივის წესით დაწინიშნულმა სასჯელმა, მაშინ მსჯავრდებულს სასჯელად თავისუფლების აღკვეთა უნდა დაენიშნოს საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილის შესაბამისი მუხლის სანქციით გათვალისწინებული მაქსიმალური ვადით.¹⁸ ამ მსჯელობის გათვალისწინებით, სასამართლომ აღნიშნა, რომ მსჯავრდებულის მიმართ, რომელიც დამნაშავედ იქნა ცნობილი საქართველოს სსკ-ის 381¹-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში, რომელიც ყველაზე მკაცრი სასჯელის სახით ითვალისწინებს თავისუფლების

---

¹⁸ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 28 დეკემბრის №585აპ-20 განაჩენი; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 17 დეკემბრის №697აპ-21 განჩინება.

აღკვეთას ერთ წლამდე, სასჯელის დანიშვნისას სრულად ვერ იქნებოდა გამოყენებული საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი წესი და მას ვერ განესაზღვრებოდა სასჯელად ერთ წელზე მეტი ვადით თავისუფლების აღკვეთა.¹⁹

საინტერესოა, როგორ უნდა გადაწყდეს საკითხი იმ შემთხვევაში, როდესაც გამოკვეთილია სასჯელის რეციდივის წესით დანიშვნის საფუძველი და იმავდროულად, საქმეში იკვეთება ისეთი შემამსუბუქებელი გარემოება, როგორიცაა, შეზღუდული შერაცხადობა, რომელსაც საქართველოს სსკ-ის 35-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, სასამართლო ითვალისწინებს სასჯელის დანიშვნის დროს და რომელიც სასჯელის სავალდებულო წესით შემცირების საფუძველია,²⁰ რაც, თავის მხრივ, გამორიცხავს მაქსიმალური სასჯელის გამოყენების შესაძლებლობას. ეს შემთხვევა საინტერესოა სწორედ ისეთ ვითარებაში, როდესაც სსკ-ის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ თავისუფლების აღკვეთის მაქსიმალურ ვადას აჭარბებს რეციდივის წესით დასანიშნი სასჯელი, რის გამოც მსჯავრდებულს ენიშნება თავისუფლების აღკვეთა მუხლის სანქციით გათვალისწინებული მაქსიმალური ვადით და სასჯელის ზომაზე გავლენას ვეღარ ახდენს პირის შეზღუდული შერაცხადობა. ამდენად, საქართველოს სსკ-ის 35-ე მუხლის მე-2 ნაწილი კოლიზიაშია ამავე კოდექსის 58-ე მუხლის პირველ ნაწილთან – ერთი მათგანი ადგენს სასჯელის სავალდებულოდ გამკაცრების წესს, ხოლო მეორე – სასჯელის სავალდებულოდ შემცირების წესს.

მსგავს შემთხვევაში, მსჯავრდებულს სასჯელი ენიშნება საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით იმპერატიულად დადგენილი წესის შესაბამისად, მისთვის განსაზღვრული თავისუფლების აღკვეთის ვადა, რომელიც მუხლის სანქციით დადგენილი თავისუფლების აღკვეთის მაქსიმუმია, რეციდივის გათვალისწინებით, რეალურად მსჯავრდებულის მიმართ შეფარდებული თავისუფლების აღკვეთის მინიმალური ვადაა, რა დროსაც სასა-

¹⁹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 28 დეკემბრის №585აპ-20 განაჩენი.

²⁰ ტურავა, მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, მე-9 გამოცემა, თბილისი, 2013, 217.

მართლო კანონისმიერად მოკლებულია მისი შემცირების შესაძლებლობას. ამდენად, მართალია, შეზღუდული შერაცხადობა გამორიცხავს მაქსიმალური სასჯელის გამოყენებას, თუმცა, რეციდივის გათვალისწინებით, ასე არ ხდება და შეფარდებული სასჯელი ფაქტობრივად მინიმალურია. საკითხის გადაწყვეტის ალტერნატიული გზა შეიძლება იყოს სასამართლოს მიერ მუხლის სანქციით გათვალისწინებული არასაპატიმრო სასჯელის გამოყენება, ნაცვლად თავისუფლების აღკვეთისა (ცხადია, იმ შემთხვევაში, თუ მოსამართლე სწორედ არასაპატიმრო სასჯელს მიიჩნევს პროპორციულ სასჯელად), რაც ცალსახად დააკმაყოფილებს საქართველოს სსკ-ის როგორც 35-ე მუხლის მე-2 ნაწილის, ისე 58-ე მუხლის პირველი ნაწილის მოთხოვნებს.

V. რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამონაკლისი შემთხვევები

საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილი განსაზღვრავს იმ გამონაკლის შემთხვევებს, რა დროსაც სასამართლო არ ითვალისწინებს ამავე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილ რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის იმპერატიულ დანაწესს. აღნიშნული გამონაკლისები მიემართება ისეთ ვითარებას, როდესაც სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილის მუხლში ან მუხლის ნაწილში მითითებულია ნასამართლობაზე, როგორც დანაშაულის მაკვალიფიცირებელ ნიშანზე, აგრეთვე, როდესაც მხარეთა შორის არსებობს საპროცესო შეთანხმება და მოსამართლე ნიშნავს შესაბამისი მუხლით დაწესებული სასჯელის ზომის უდაბლეს ზღვარზე ნაკლებ ან სხვა, უფრო მსუბუქ სასჯელს ან დანიშნულ სასჯელს უთვლის პირობითად.

სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილის მუხლში ან მუხლის ნაწილში ნასამართლობაზე, როგორც დანაშაულის მაკვალიფიცირებელ ნიშანზე, მითითება გულისხმობს იმას, რომ შესაბამისი ნორმა დანაშაულის შემადგენლობის ნიშნად უკვე ითვალისწინებს ნასამართლობას და სწორედ ამ გარემოების გათვალისწინებით ენიშნება მსჯავრდებულს სასჯელი, რის გამოც იმავე გარე-

მოების მხედველობაში მიღება გაუმართლებლად დაამძიმებს მსჯავრდებულის სამართლებრივ მდგომარეობას და იმაზე მეტ ტვირთს დააკისრებს, ვიდრე ეს აუცილებელია სასჯელის მიზნების მისაღწევად.

ნასამართლობა დანაშაულის შემადგენლობის ნიშნად შეიძლება გათვალისწინებული იქნეს როგორც შესაბამისი მუხლის ძირითად შემადგენლობაში, ისე მის დამამძიმებელ გარემოებებში არაერთგზისობის ან იმავე/მსგავსი ქმედებისათვის ორჯერ ან მეტჯერ ნასამართლობის სახით. მაგალითად, საქართველოს სსკ-ის 273-ე მუხლი ითვალისწინებს სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის ან პრეკურსორის მცირე ოდენობით უკანონო დამზადება, შექმნა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან/და ექიმის დანიშნულების გარეშე უკანონო მოხმარებისათვის ჩადენილი, მათ შორის, ამ დანაშაულისათვის ნასამართლევი პირის მიერ. მოცემულ შემთხვევაში, საქართველოს სსკ-ის 273-ე მუხლისათვის ნასამართლობა სწორედ ქმედების შემადგენლობის ნიშანია და აფუძნებს დანაშაულის შემადგენლობას, რომლისთვისაც კანონმდებელი ადგენს შესაბამის სანქციას და რომლის ფარგლებშიც მსჯავრდებულს ენიშნება სასჯელი. ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, ნასამართლობა რეალურად ქმნის დანაშაულის რეციდივს, მაგრამ იგი ვერ აისახება სასჯელის ზომაზე, რადგან სწორედ ამ გარემოებამ განაპირობა პირისთვის პასუხისმგებლობის დაკისრება და შესაბამისი სასჯელის დანიშვნა.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, იმ პირობებში, როდესაც შესაბამისი მუხლი არაერთგზისობის სახით დამამძიმებელ გარემოებად ითვალისწინებს იმავე ქმედებისთვის ნასამართლობას, პირის ქმედება კვალიფიცირდება, როგორც არაერთგზის ჩადენილი დანაშაული. შესაბამისად, ახალი დანაშაულის ჩადენის დროს განზრახი დანაშაულის ჩადენისათვის ნასამართლობა, საქართველოს სსკ-ის მე-17 მუხლის თანახმად, მართალია, დანაშაულის რეციდივია, თუმცა ბრალად წარდგენილი ქმედების არაერთგზისობით კვალიფიკაცია ცალსახად მიუთითებს, რომ უკვე გათვალისწინებული იქნა პირის ნასამართლობა. ამდენად, სასჯელის განსაზღვრისას არ უნდა იქ-

ნეს გამოყენებული საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი წესი.²¹

ზოგ შემთხვევაში, შესაძლოა, აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვიოს ჩადენილი ქმედების არაერთგზისობით კვალიფიკაციამ. კერძოდ, საქართველოს სსკ-ის მე-15 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, არაერთგზისი დანაშაული ნიშნავს წინათ ნასამართლევ პირის მიერ არა მხოლოდ კოდექსის იმავე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენას, არამედ, არაერთგზისად შეიძლება ასევე ჩაითვალოს კოდექსის სხვადასხვა მუხლით გათვალისწინებული ორი ან მეტი დანაშაულის ჩადენა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ამის შესახებ მითითებულია კოდექსის შესაბამის მუხლში. ამის მაგალითია საქართველოს სსკ-ის მე-111¹ მუხლი, რომლის დისპოზიციამ განსაზღვრავს იმ დანაშაულთა ჩამონათვალს, რომელთა ოჯახის წევრის მიმართ ჩადენა განაპირობებს პირის ქმედების ოჯახურ დანაშაულად კვალიფიკაციას. ამავე მუხლის შენიშვნის მე-2 ნაწილი ითვალისწინებს ოჯახური დანაშაულის არაერთგზისობის ცნებას, რომლის თანახმად, „ამ კოდექსის 109-ე, 115-ე, 117-ე, 118-ე, 120-ე, 126-ე, 126¹-ე, 137-ე–139-ე, 141-ე, 143-ე და 144-ე–144³-ე მუხლებით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაული არაერთ-გზის ჩადენილად ითვლება, თუ მას წინ უსწრებდა ამ კოდექსის 126¹ მუხლით ან რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაულის ჩადენა“. აღსანიშნავია, რომ მუხლის შენიშვნა სრულად არ მოიცავს მე-111 მუხლის დისპოზიციით გათვალისწინებულ ოჯახურ დანაშაულთა ჩამონათვალს, რომლებიც შედარებით მრავალრიცხოვანია. ამდენად, აზრთა სხვადასხვაობას იწვევს ოჯახური დანაშაულის არაერთგზისობის განმარტება. კერძოდ, შენიშვნაში მითითებული ტერმინი – „**რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაული**“ – მოიცავს ამავე შენიშვნით განსაზღვ-

---

²¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 31 იანვრის №888აპ-21 განჩინება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 17 დეკემბრის №562აპ-21 განაჩენი.

რულ, თუ მუხლის დისპოზიციით გათვალისწინებულ დანაშაულებს.

საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, შენიშვნაში **„ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებულ ოჯახურ დანაშაულში“** იგულისხმება საქართველოს სსკ-ის მე-11¹ მუხლის დისპოზიციაში მითითებული მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულები.²² შესაბამისად, ამ განმარტებიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენების შესახებ და აღნიშნა, რომ საქართველოს სსკ-ის მე-11¹, 151-ე მუხლით (რომელიც მითითებულია მე-11¹ მუხლის დისპოზიციაში და არა შენიშვნაში) გათვალისწინებული დანაშაულისათვის ნასამართლობა საქართველოს სსკ-ის 126¹-ე მუხლთან მიმართებით ქმნიდა არაერთგზისობას, რის გამოც არასწორად შეაფასა საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილის გამოყენებით სასჯელის დანიშვნა.

საკასაციო სასამართლოს მიერ ამგვარი განმარტების მიუხედავად, იგი არ არის ცალსახა და საჭიროებს შესაბამის სამართლებრივ არგუმენტაციას. კერძოდ, ერთი მხრივ, გასათვალისწინებელია სადავო ნორმის საკანონმდებლო კონსტრუქცია, ხოლო მეორე მხრივ, კანონმდებლის ისტორიული ნება. უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს სსკ-ის მე-11¹ მუხლის საკანონმდებლო კონსტრუქციიდან გამომდინარე, **„რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებულ ოჯახურ დანაშაულში“** შესაძლოა, ნამდვილად მოიაზრებოდეს სწორედ დისპოზიციაში და არა შენიშვნაში მითითებული მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულები. ამ დასკვნის სასარგებლოდ მეტყველებს ის გარემოება, რომ მე-11¹ მუხლის შენიშვნა მასში მითითებულ დანაშაულებს (საქართველოს სსკ-ის 109-ე, 115-ე, 117-ე, 118-ე, 120-ე, 126-ე, 126¹-ე, 137-ე-139-ე, 141-ე, 143-ე და 144-ე-144³ მუხლები) არაერთგზის ჩადენილად

²² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 13 თებერვლის №831აპ-19 განჩინება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 11 დეკემბრის №425აპ-20 განჩინება.

მიიჩნევს, თუ მათ წინ უსწრებდა „126¹-ე მუხლით ან რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაულის ჩადენა“. სწორედ 126¹-ე მუხლის ცალკე გამოყოფა გვაფიქრებინებს, რომ **„რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებულ ოჯახურ დანაშაულში“** მოიაზრება დისპოზიციით გათვალისწინებული მუხლები, წინააღმდეგ შემთხვევაში, თუ აქ მხოლოდ შენიშვნით განსაზღვრული დანაშაულები მოიზარება, მაშინ 126¹-ე მუხლის ცალკე გამოყოფის საჭიროება არ იარსებებდა, რადგან შენიშვნით განსაზღვრული მუხლები მოიცავს, მათ შორის, 126¹-ე მუხლსაც. ამიტომაც ნორმა შემდეგნაირად იქნებოდა ჩამოყალიბებული: „ამ კოდექსის 109-ე, 115-ე, 117-ე, 118-ე, 120-ე, 126-ე, 126¹-ე, 137-ე-139-ე, 141-ე, 143-ე და 144-ე-144³ მუხლებით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაული არაერთგზის ჩადენილად ითვლება, თუ მას წინ უსწრებდა რომელიმე ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაულის ჩადენა“ და აღარ იარსებებდა წინმსწრებ დანაშაულებში 126¹-ე მუხლის ცალკე დაფიქსირების აუცილებლობა. რადგან სადავო ნორმაში 126¹-ე მუხლი ცალკეა გამოყოფილი, **„რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებულ ოჯახურ დანაშაულში“** სწორედ დისპოზიციით გათვალისწინებული დანაშაულები შეიძლება მოიზარებოდეს, ვინაიდან, განსხვავებით შენიშვნისაგან, მე-11¹ მუხლის დისპოზიცია 126¹-ე მუხლს არ ითვალისწინებს, რამაც განაპირობა ამ უკანასკნელის ცალკე გამოყოფის აუცილებლობა.

იმავდროულად, გასათვალისწინებელია, რომ საქართველოს სსკ-ის 126¹-ე მუხლზე ცალკე მითითება, შესაძლოა, სხვა გარემოებითაც აიხსნას. კერძოდ, ტერმინოლოგიურად, 126¹-ე მუხლი არის ოჯახში ძალადობა და არა ოჯახური დანაშაული. შესაძლოა, **„რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებულ ოჯახურ დანაშაულში“** სწორედ შენიშვნითვე განსაზღვრული მუხლები მოიაზრება და წინმსწრებ დანაშაულებში 126¹-ე მუხლზე იმიტომაც ცალკე მითითება, რომ იგი **ოჯახში ძალადობა და არა ოჯახური დანაშაული**, რის გამოც კანონმდებელმა მხოლოდ ტერმინოლოგიურად გამიჯნა ერთმანეთისაგან და არა ზემოაღნიშნული მიზნობრიობით. ეს მოსაზრება სავსებით ლოგიკურია, თუმ-

ცა ნორმის ამგვარი განმარტებაც ვერ იქნება მისაღები, რადგან ამავე შინიშვნაში 126¹-ე მუხლი, სხვა ჩამოთვლილ მუხლებთან ერთად, არაერთგზის ჩადენილ **ოჯახურ დანაშაულადაა** მოხსენიებული. შესაბამისად, კანონმდებლის მიერ 126¹-ე მუხლის ცალკე გამოყოფის მიზანი ტერმინოლოგიური სისწორის უზრუნველყოფა ვერ იქნებოდა, რადგან ამავე ნორმაშივე „არასწორი“ ტერმინითაა მოიხსენიებული მითითებული მუხლი.

ზემოაღნიშნული მსჯელობა ნორმის საკასაციო სასამართლოს მიერ განმარტების სასარგებლოდ მეტყველებს, თუმცა, მიმაჩნია, რომ საქართველოს სსკ-ის მე-11¹ მუხლის შინიშვნაში მითითებული „რომელიმე სხვა ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაული“ გულისხმობს სწორედ იმავე შინიშვნაში და არა დისპოზიციამი მითითებულ ოჯახურ დანაშაულებს. „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს 2018 წლის 30 ნოემბრის კანონის განმარტებითი ბარათიდან ირკვევა, რომ სადავო ტერმინში სწორედ მუხლის შინიშვნით და არა დისპოზიციით გათვალისწინებული დანაშაულები მოიაზრება. კერძოდ, „სსკ-ის 11¹ მუხლში განხორციელებული ცვლილების თანახმად, პირის მიერ წარსულში **109-ე, 115-ე, 117-ე, 118-ე, 120-ე, 126-ე, 137-ე-139-ე, 141-ე, 143-ე, 144-ე-144³-ე მუხლებით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაულის ან/და ოჯახში ძალადობის (126¹-ე მუხლი) ჩადენის ფაქტი გათვალისწინებული იქნება, როგორც პასუხისმგებლობის დამამძიმებელი გარემოება და მოგვცემს ზემოაღნიშნული მუხლებით გათვალისწინებული ნებისმიერი დანაშაულისთვის არაერთგზისობას**“.²³ ამდენად, განმარტებითი ბარათის თანახმად, არაერთგზისობას ქმნის **შინიშვნაში მითითებული დანაშაულებისათვის** ნასამართლობა. გარდა ამისა, კანონმდებელმა საქართველოს სსკ-ის მე-11¹ მუხლის შინიშვნაში არაერთგზის ჩადენილ ოჯახურ დანაშაულებად განსაზღვრა ამავე მუხლის დისპოზიციით დადგენილი არა ყველა, არამედ მხოლოდ გარკვეული ნიშნით გაერთიანებული, ერთგვაროვანი დანაშაულები

²³ იხ., <<https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/186474>> [30.04.2023].

ბი. შესაბამისად, ლოგიკურია, რომ ამ დანაშაულების არაერთ-გზისობად კვალიფიკაციას განაპირობებს იმავე, ერთგვაროვანი დანაშაულებისათვის ნასამართლობა. ამასთან, კანონმდებლის მიზანი რომ ყოფილიყო დისპოზიციით გათვალისწინებულ დანაშაულებზე მითითება, ამის გამოხატვა მარტივი სამართლებრივი ფორმულირებით შეეძლო. აღნიშნული მსჯელობა ცხადყოფს, რომ განმარტებით ბარათში ასახული კანონმდებლის ნება არ არის ცხადად გადმოცემული სადავო ნორმაში, რაც ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბების მიზნით საჭიროებს დაზუსტებასა და არსებული ბუნდოვანების აღმოფხვრას.

ასევე საინტერესოა, როგორ უნდა გადაწყდეს საკითხი იმ შემთხვევაში, როდესაც პირმა ჩაიდინა დანაშაული იმავე ქმედებისათვის ნასამართლობის პირობებში და შესაბამისი მუხლი დამამძიმებელ გარემოებად არ ითვალისწინებს არაერთგზისობას. კანონმდებელი მიზნად ისახავს, რომ პირის წარსული ნასამართლობა, რომელიც მნიშვნელოვნად ამალღებს პირის საზოგადოებრივ საშიშროებასა და ქმედების უმართლობის ხარისხს, სასჯელის დანიშვნისას არ დარჩეს ყურადღების მიღმა და არ გაუტოლდეს დანაშაულის პირველად ჩადენის შემთხვევებს. სწორედ ამ მიზნით, კანონმდებელი ნასამართლობას ითვალისწინებს პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ გარემოებად, ზოგ შემთხვევაში არაერთგზისობის, ხოლო ზოგ შემთხვევაში რეციდივის სახით.

იმ შემთხვევაში, თუ ამა თუ იმ დანაშაულისათვის ნასამართლევა პირმა კვლავ ჩაიდინა იგივე ქმედება, მართალია, აღნიშნული არაერთგზისი დანაშაულია (რომელიც რეციდივის ცნების ვიწრო გაგებაა), მაგრამ ვინაიდან მუხლის სანქცია არაერთგზისობის გამო არ ამძიმებს პასუხისმგებლობას, პირის მომეტებული საზოგადოებრივი საშიშროებიდან და იმ მიზნობრიობიდან გამომდინარე, რომ მის მიერ განმეორებითი განზრახი დანაშაულის ჩადენა არ დარჩეს რეაგირების გარეშე, მას სასჯელი უნდა დაენიშნოს სწორედ რეციდივის წესით. მართალია, პირის მიერ ჩადენილი ქმედება ცნებების მიხედვით არაერთგზისი დანაშაულია, მაგრამ იგი, იმავედროულად, არის რეციდივიც (განზრახი დანაშაულისათვის ნასამართლევი პირის მიერ განზრახი დანაშაულის ჩადენა), რომელიც

უფრო ფართო ცნებაა და მოიცავს არაერთგზისობას, როგორც რეციდივის კერძო შემთხვევას. ამდენად, **სასჯელის დანიშვნის მიზნებისათვის**, ნასამართლევი პირის მიერ იმავე დანაშაულის (ან კოდექსით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევებში – სხვა დანაშაულის) ჩადენა იმ შემთხვევაში შეფასდება არაერთგზის დანაშაულად, თუ შესაბამისი მუხლი დამამძიმებელ გარემოებად ითვალისწინებს არაერთგზისობას. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მისი ქმედება შეფასდება რეციდივად და გამოიყენება რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესი.

საინტერესოა, როგორ უნდა გადაწყდეს საკითხი, როდესაც, მართალია, საქართველოს სსკ-ის შესაბამისი მუხლი დამამძიმებელ გარემოებად ითვალისწინებს არაერთგზისობას, მაგრამ ბრალდების მხარემ პირს ბრალი არ წაუყენა აღნიშნული კვალიფიკაციით, მიუხედავად იმისა, რომ გამოკვეთილი იყო პირის მიერ დანაშაულის ჩადენა იმავე დანაშაულისათვის ნასამართლობის პერიოდში. იმის გათვალისწინებით, რომ სასამართლო სისხლის სამართლის საქმეს განიხილავს წარდგენილი ბრალდების ფარგლებში, ხოლო პირს ბრალად არ ედება არაერთგზის დანაშაულის ჩადენა, სასამართლო კანონისმიერად მოკლებულია შესაძლებლობას, გასცდეს ბრალდების ფარგლებს და დაამძიმოს ბრალად შერაცხული ქმედების კვალიფიკაცია, თუმცა წარსული ნასამართლობა ამ შემთხვევაშიც შეიძლება გახდეს საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით, რეციდივის წესით სასჯელის დანიშვნის საფუძველი,²⁴ თუ ეს არ გამოიწვევს პირისთვის იმაზე უფრო მკაცრი სასჯელის შეფარდებას, ვიდრე სასჯელი, რომელიც ქმედების არაერთგზისობით დაკვალიფიცირების შემთხვევაში განესაზღვრებოდა.

VI. სასჯელის დანიშვნა დანაშაულის რეციდივისა და არაერთგზისობის ერთობლივად არსებობისას

სასამართლო პრაქტიკაში მრავლადაა ისეთი შემთხვევები, როდესაც მსჯავრდებული ახალი დანაშაულის ჩადენის მომენტში

²⁴ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 ივლისის №233აპ-21 გაჩინება.

ნასამართლევით იყო ორი ან მეტი დანაშაულის ჩადენისათვის, რომელთაგან ახალ დანაშაულთან მიმართებით ერთი ნასამართლობა ქმნის არაერთგზისობას, ხოლო მეორე – რეციდივს. ასეთ დროს აზრთა სხვადასხვაობას ინვესს სასჯელის დანიშვნის საკითხი. კერძოდ, მსჯავრდებულს სასჯელი უნდა დაენიშნოს მხოლოდ არაერთგზისობის გათვალისწინებით, თუ არაერთგზისობასთან ერთად გამოყენებული უნდა იქნეს რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესიც. ამ მხრივ, სასამართლო პრაქტიკა არაერთგვაროვანია. უმრავლეს შემთხვევაში, მათ შორის, უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაშიც,²⁵ მოსამართლე პირის მიერ ჩადენილ ქმედებას აკვალიფიცირებს არაერთგზის ჩადენილად და შესაბამისად, არაერთგზისობის, როგორც შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებული დამამძიმებელი გარემოების, გათვალისწინებით ნიშნავს სასჯელს მუხლის სანქციით დადგენილ ფარგლებში, თუმცა, იმავდროულად, ითვალისწინებს მეორე დანაშაულისათვის ნასამართლობას, რომელმაც ახალ დანაშაულთან მიმართებით შექმნა რეციდივი და ხელმძღვანელობს საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი წესით. ამდენად, პირს ერთი ქმედებისათვის სასჯელი უმძიმდება ერთი მხრივ, არაერთგზისობის, ხოლო, მეორე მხრივ, რეციდივის გამო.

მნიშვნელოვანია, შეფასება მიეცეს, თუ რამდენად გამართლებულია სასამართლოს მიერ საკითხის ამგვარად გადანყვეტა და მსგავსი პრაქტიკის განვითარება. ამ თემაზე მსჯელობის ფარგლებში, მნიშვნელოვანია, გაანალიზდეს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ერთ-ერთი განაჩენი²⁶, სადაც პალატამ კომპლექსურად, ყოველმხრივ შეაფასა საკითხი, გაანალიზა რეციდივისა და არაერთგზისობის ცნებები, გამოსაყენებელი კანონის მიზნობრიობა და მისი ნამდვილი შინაარსი, რის საფუძველზეც დაადგინა

---

²⁵ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 11 მაისის №914აპ-19 განჩენა; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 20 ივნისის №425აპ-22 განჩენა.

²⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 20 იანვრის №659აპ-21 განაჩენი.

ზემოაღნიშნულისაგან განსხვავებული პრაქტიკა და ერთი მხრივ, კანონიერად, ხოლო, მეორე მხრივ, სამართლიანად გადაწყვიტა სადავო საკითხი. მსჯავრად შერაცხული ქმედების (თაღლითობა – საქართველოს სსკ-ის 180-ე მუხლი) ჩადენის დროს მსჯავრდებული ნასამართლვეი იყო როგორც თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 29 იანვრის განაჩენით საქართველოს სსკ-ის 273¹-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის, ისე თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 7 მაისის განაჩენით საქართველოს სსკ-ის 19,177-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისთვის. ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებმა გაითვალისწინეს ნასამართლობა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 7 მაისის განაჩენით საქართველოს სსკ-ის 19, 177-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისათვის და მსჯავრდებულისათვის მსჯავრად შერაცხული ქმედება – თაღლითობა, არაერთგზის ჩადენილად შეაფასეს, ხოლო თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 29 იანვრის განაჩენით საქართველოს სსკ-ის 273¹-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისათვის ნასამართლობის გათვალისწინებით, მსჯავრდებულს საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილის გამოყენებით, დანაშაულის რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესით შეუფარდეს თავისუფლების აღკვეთა 7 წლით.

საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა საკითხის ამგვარად გადაწყვეტა, გააანალიზა რეციდივისა და არაერთგზისობის ცნებები და განმარტა, რომ განზრახი დანაშაულების შემთხვევაში არაერთგზისი დანაშაულისა და რეციდივის ცნებები არსობრივად მსგავსია. სწორედ ამ მიზეზით, საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილი კრძალავს დანაშაულის რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენებას, თუ ამავე კოდექსის კერძო ნაწილის მუხლში ან მუხლის ნაწილში მითითებულია ნასამართლობაზე, როგორც დანაშაულის მაკვალიფიცირებელ ნიშანზე. ამასთან, სასამართლომ გაითვალისწინა, რომ სისხლის სამართლის კოდექსი „რამდენიმე რეციდივის“ ერთდროულად არსებობის შემთხვევაში არ ითვალისწინებს საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი

ნაწილით გათვალისწინებული წესის *ერთ განაჩენში ერთ დანაშაულთან მიმართებით* ორჯერ გამოყენების შესაძლებლობას. პალატის განმარტებით, არაერთგზისი დანაშაულისა და რეციდივის ცნებების არსებითი მსგავსების გათვალისწინებით, არაერთგზისობის მხედველობაში მიღებასთან ერთად, რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის დამატებით გამოყენება გაუმართლებლად ამძიებებს ბრალდებულის/მსჯავრდებულის მდგომარეობას. ამრიგად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ იმ შემთხვევაში, თუ ახალი დანაშაულის ჩადენის მომენტისათვის პირის რამდენიმე განზრახი დანაშაულისათვის ნასამართლობა დადგენილია სხვადასხვა განაჩენით, რომელთაგან ერთი არერთგზისობას ქმნის, ხოლო მეორე – რეციდივს, მხედველობაში მიიღება მხოლოდ იმ განაჩენით ნასამართლობა, რომელიც არაერთგზისობად კვალიფიცირდება. ეს წესი მოქმედებს იმ შემთხვევაშიც, თუ წარსულში გამოტანილ რომელიმე სხვა განაჩენს გათვალისწინებული აქვს იმ განაჩენით ნასამართლობა, რომელიც განსახილველ შემთხვევაში არაერთგზისობას ქმნის, რადგან ერთი განაჩენის მიერ სხვა განაჩენიდან გამომდინარე ნასამართლობის გათვალისწინება, არ აქარწყლებს ამ უკანასკნელს.

საქართველოს სსკ არაერთგზისობასთან ერთად რეციდივს დამატებით არც იმ შემთხვევაში იღებს მხედველობაში, როდესაც ეს უკანასკნელი სხვა, წინა განაჩენით არ არის გათვალისწინებული. საწინააღმდეგო მიდგომა სხვა განაჩენში დაშვებული შეცდომის არაპირდაპირ გამოსწორების მცდელობა და ამით მსჯავრდებულის სამართლებრივი მდგომარეობის უსაფუძვლოდ გაუარესებაა. ამდენად, სასამართლოს განმარტებით, რამდენიმე განაჩენით დადგენილი ნასამართლობის ვადების მიმდინარეობის პერიოდში ახალი დანაშაულის ჩადენის შემთხვევაში ბოლო განაჩენით სასჯელის დანიშვნისას მხოლოდ ერთი მათგანი – რეციდივისა და არაერთგზისობის კონკურენციისას კი არაერთგზისობა – მიიღება მხედველობაში (აღნიშნული წესი *არ მოქმედებს* ბოლო განაჩენით დანაშაულთა ერთობლიობით მსჯავრდების შემთხვევაში, მაგრამ იმ დათქმით, რომ ამ შემთხვევაშიც, ერთ დანაშაულთან მიმართებით ერთზე მეტი ნასამართლობა მხედველობაში არ მიიღება).

გარდა ზემოაღნიშნულისა, საკასაციო სასამართლომ, რეციდივისა და არაერთგზისობის ცნებების არსებითი მსგავსების გათვალისწინებით, განმარტა, რომ, ერთი მხრივ, პირები, რომლებმაც რამდენიმე ნასამართლობის პერიოდში ერთი ახალი დანაშაული ჩაიდინეს და ამ უკანასკნელთან მიმართებით თითოეულმა ნასამართლობამ შექმნა რეციდივი, ხოლო, მეორე მხრივ, პირები, რომლებმაც რამდენიმე ნასამართლობის პერიოდში ასევე ერთი ახალი დანაშაული ჩაიდინეს და ამ უკანასკნელთან მიმართებით თითოეულმა ნასამართლობამ შექმნა რეციდივიც და არაერთგზისობაც, მოცემულ კონკრეტულ სამართალურთიერთობასთან მიმართებით, არიან არსებითად თანასწორი პირები, რომელთა მიმართ სასჯელის დანიშვნის არსებული პრაქტიკა არათანაბარ, დიფერენცირებულ მიდგომას ემყარება. კერძოდ, რამდენიმე რეციდივის არსებობის შემთხვევაში საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული წესი გამოიყენება მხოლოდ ერთხელ, მაშინ, როდესაც რეციდივისა და არაერთგზისობის კუმულაციურად არსებობისას – ორივე მათგანი მიიღება მხედველობაში. საკასაციო სასამართლოს შეფასებით, აღნიშნული მიდგომა მოკლებულია გონივრულ, ობიექტურ საფუძველს და არ ემსახურება რაიმე ლეგიტიმურ მიზანს, ხოლო თუ დიფერენციაციის მიზეზები აუხსნელია და არ ემსახურება ლეგიტიმურ მიზანს, დიფერენციაცია თვითმიზნური და გაუმართლებელია, რაც შეუთავსებელია თანასწორობის ფუნდამენტურ უფლებასთან. მოცემულ საქმეში საკასაციო სასამართლომ მსჯავრდებულისათვის რეციდივის გათვალისწინებით დანიშნული სასჯელის ვადა შეამცირა და ნაცვლად 7 წლისა, განუსაზღვრა 6 წლით თავისუფლების აღკვეთა. საკასაციო სასამართლოს აღნიშნული გადაწყვეტილება ეფუძნება გამოსაყენებელი კანონის სისტემურ, ობიექტურ, მიზნობრივ განმარტებას და უზრუნველყოფს სასჯელის სამართლიანობის პრინციპის დაცვას.

VII. რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნისას სასამართლოს შეზღუდვა ბრალდების მხარის მოთხოვნით

საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, „სამართალწარმოება ხორციელდება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე“. მხარეთა თანასწორობის და შეჯიბრებითობის პრინციპის პატივისცემა სამართლიანი სასამართლოს უფლების მოთხოვნაა. სისხლის სამართალწარმოებაში შეჯიბრებითობა გულისხმობს სამართალწარმოების წარმართვას დაცვის, ბრალდებისა და მართლმსაჯულების განხორციელების ფუნქციათა მკაფიო გამიჯვნის პირობებში, სადაც სასამართლო ასრულებს მედიატორის როლს, შეზღუდულია მხარეთა მიერ მოპოვებული მტკიცებულებების შეფასებით და მისი შინაარსობრივი ჩართულობა საქმის გარემოებების გამორკვევაში მინიმალზეებულია.²⁷ სისხლის სამართლის პროცესში მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპების უზრუნველყოფა საქმეზე სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღებისა და ჯეროვანი მართლმსაჯულების განხორციელების შემადგენელი ელემენტი და აუცილებელი წინაპირობაა. სწორედ სასამართლოს ეკისრება სისხლის სამართლის პროცესის შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის უზრუნველყოფის პასუხისმგებლობა. სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლების მოთხოვნა ვერ იქნება მოსამართლის მიერ ისეთი ქმედების განხორციელება, რომელიც ზღუდავს მხარეთა თანასწორობასა და შეჯიბრებითობას.²⁸ სწორედ შეჯიბრებითობის პრინციპიდან გამომდინარე, პირის ბრალდება მხოლოდ პრო-

---

²⁷ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2017 წლის 27 იანვრის №1/1/650, 699 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – ნადია ხურციძე და დიმიტრი ლომიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-7.

²⁸ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2021 წლის 28 დეკემბრის №3/2/1478 გადაწყვეტილება საქმეზე, „თეთრიწყაროს რაიონული სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის მე-20 ნაწილის მე-2 წინადადების, 25-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მე-3 წინადადების, 48-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილების, მე-5 ნაწილის პირველი წინადადებისა და მე-7 ნაწილის პირველი წინადადების კონსტიტუციურობის თაობაზე“, II-37.

კურორის უფლებამოსილებაა და სასამართლო საქმეს განიხილავს წარდგენილი ბრალდების ფარგლებში. იმავდროულად, სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოები შეზღუდული არიან საჩივრისა და შესაგებლის ფარგლებით და საქართველოს სსკ-ის 298-ე მუხლის მე-4 ნაწილისა და 308-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, განაჩენის საუარესოდ შებრუნების უფლებამოსილება მხოლოდ იმ შემთხვევაში აქვთ, თუ ბრალდების მხარე შეიტანს საჩივარს სწორედ ამ მოთხოვნით და თუ მას ასეთი პოზიცია ეკავა ქვედა ინსტანციის სასამართლოებში. მხარეთა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის პრინციპის მოქმედების პირობებში, საინტერესოა, რამდენად აქვს მოსამართლეს საკუთარი შეხედულებისამებრ მოქმედებისა და ბრალდების მხარის მოთხოვნის არარსებობის პირობებში, რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენების შესაძლებლობა. ამ კითხვაზე პასუხის გასაცემად მნიშვნელოვანია სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი.

სასამართლო პრაქტიკაში იკვეთება შემთხვევები, როდესაც მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენების საფუძველი, მოსამართლე უარს ამბობს მის გამოყენებაზე სწორედ ბრალდების მხარის მოთხოვნის არარსებობის გამო. კერძოდ, ერთ-ერთ საქმეში სააპელაციო სასამართლომ მსჯავრდებულს არ დაუნიშნა სასჯელი საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად იმ არგუმენტაციაზე დაყრდნობით, რომ, მართალია, პროკურორი სააპელაციო საჩივრით ითხოვდა მსჯავრდებულისთვის დანიშნული სასჯელის გამკაცრებას, თუმცა არ მიუთითებდა საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილ წესზე, ამასთან, მას სასჯელის გამკაცრების მოთხოვნა არ ჰქონია დაყენებული პირველი ინსტანციის სასამართლოში, რაც საქართველოს სსკ-ის 298-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, იყო განაჩენის მსჯავრდებულის საუარესოდ შებრუნების აუცილებელი პირობა, ურომლისოდაც სააპე-

ლაციო სასამართლო ვერ დაამძიმებდა მსჯავრდებულის მდგომარეობას.²⁹

საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და აღნიშნა, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის არცერთი ნორმა არ ითვალისწინებს პროკურორის ვალდებულებას, საქმის არსებითი განხილვისას გამოხატოს თავისი აზრი ბრალდებულის მიმართ გამოსაყენებელი/გამოყენებული სასჯელის სახისა და ზომის შესახებ. საქართველოს სსკ-ის 298-ე მუხლის მე-4 ნაწილით დაწესებული შეზღუდვა გასაჩივრებული განაჩენის სააპელაციო სასამართლოში საუარესოდ შებრუნების თაობაზე უნდა განიმარტოს სისტემურად, საქართველოს სსკ-ის სხვა ნორმებთან ერთობლიობაში, რომელთა მიხედვით, პირველი ინსტანციის სასამართლოში პროკურორი უფლებამოსილია, იმსჯელოს მხოლოდ ბრალდებულის მიერ ჩადენილი ქმედების კვალიფიკაციაზე და მოითხოვოს პირის მსჯავრდება მის მიერ მითითებული კვალიფიკაციის შესაბამისად.³⁰ გარდა ამისა, თუნდაც პროკურორი ვალდებული იყოს სასჯელის სახისა და ზომის შესახებ პირველი ინსტანციის სასამართლოში გამოხატოს პოზიცია, სახელმწიფო ბრალმდებლის მიერ პირის წინა ნასამართლობის დამადასტურებელი მტკიცებულებების სასამართლოში წარდგენა მიუთითებს მის პოზიციაზე, რომ ეს მტკიცებულებები უნდა იქნეს გათვალისწინებული განაჩენის გამოტანის დროს.³¹ შესაბამისად, არგუმენტი იმის შესახებ, რომ ბრალდების მხარეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში არ ეკავა იგივე პოზიცია, საფუძველს მოკლებულია.

საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ, როდესაც არსებობს სასჯელის გადიდების საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობები, პირველი ინსტანციის სასამართლო ვალდებულია, გამოიყენოს აღნიშნული სისხლისსამართლებრივი ნორ-

---

²⁹ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 3 აპრილის N1/ბ-174-2020 განაჩენი.

³⁰ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 28 დეკემბრის №585აპ-20 განაჩენი.

³¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2016 წლის 11 მაისის №21აპ-16 განაჩენი.

მით გათვალისწინებული სასჯელის დანიშვნის წესი. ასევე, თუკი სააპელაციო საჩივრით ბრალდების მხარე ითხოვს სასჯელის გამკაცრებას მსჯავრდებულის მიმართ, თუნდაც საამისოდ ის არ მიუთითებდეს საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლის არსებობაზე, სააპელაციო სასამართლო ვალდებულია, სასჯელის დანიშვნისას იხელმძღვანელოს აღნიშნული მუხლით დადგენილი წესით (თუკი საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით დასტურდება საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლში მითითებული წინაპირობების არსებობა).³²

სასამართლომ გაითვალისწინა, რომ სამართალწარმოების შეჯიბრებითი მოდელი „არ ათავისუფლებს მოსამართლეს თავისთავადი ვალდებულებისგან, ითვალისწინებდეს და სწორად იყენებდეს სამართლის ფუნდამენტურ პრინციპებს იმისგან დამოუკიდებლად, მხარე რამდენად ჯეროვნად ახერხებს საკუთარი ინტერესების დაცვას და მიუთითებს თუ არა მოსამართლეს სამართლის სათანადო წესების და პრინციპების გამოყენების აუცილებლობაზე... შეჯიბრებითი თუ ინკვიზიციური მოდელების თავისებურებების მიუხედავად, შესაძლოა არსებობდეს რიგი საკითხებისა, რომლებიც სისხლის სამართლის საქმის განმხილველმა სასამართლომ საკუთარი ინიციატივით და მხარეთა მოთხოვნის მიუხედავად უნდა შეამოწმოს. ამგვარ საკითხთა რიგს განეკუთვნება ისიც, თუ რომელი კანონი უნდა იქნეს გამოყენებული სასამართლოს მიერ“³³. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, საქართველოს სსკ-ის

³² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 28 დეკემბრის №585აპ-20 განაჩენი; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 28 ივნისის №449აპ-22 განაჩენი.

³³ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 29 სექტემბრის N3/1/608,609 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 306-ე მუხლის მე-4 ნაწილის კონსტიტუციურობის თაობაზე და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის კონსტიტუციურობის თაობაზე“, II-21,22.

298-ე მუხლის მე-4 ნაწილის იმგვარი ინტერპრეტაცია დასაშვებია, თუ სააპელაციო სასამართლო არ გაცდება მისთვის კანონით მინიჭებული დისკრეციის ფარგლებს და არ დაარღვევს კანონის იმპერატიულ დანაწესს.³⁴

არაერთ საქმეში, როდესაც ბრალდების მხარე ითხოვდა სასჯელის გამკაცრებას, მაგრამ არ მიუთითებდა საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილ წესზე, საკასაციო სასამართლომ უპირატესობა მიანიჭა კანონის იმპერატიული დანაწესის შესრულებას და რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენება არ მიიჩნია მხარეთა მოთხოვნის ფარგლების გაცდენად.³⁵ თუმცა იმ პირობებში, როდესაც საერთოდ არ არსებობდა ბრალდების მხარის საჩივარი ან საჩივარი მიემართებოდა მხოლოდ ქმედების კვალიფიკაციას, მიუხედავად იმისა, რომ გამოკვეთილი იყო რეციდივის შემთხვევა და დანიშნული სასჯელი არ პასუხობდა საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილ მოთხოვნას, საკასაციო სასამართლომ უარი თქვა დანიშნული სასჯელის ნაწილში განაჩენის საუარესოდ შებრუნებაზე საამისოდ აუცილებელი საპროცესო საფუძვლის – ბრალდების მხარის მოთხოვნის არარსებობის გამო.³⁶

ამდენად, სასამართლო ვალდებულია იმოქმედოს კანონის იმპერატიული დანაწესის შესაბამისად და იმ შემთხვევაში, თუ საქმეში არსებული მტკიცებულებებით დასტურდება პირის ნასამართლობა, სასჯელი დანიშნოს საქართველოს სსკ-ის 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი წესით. თუმცა აღნიშნული ვალდებულების ფარგლები განსხვავდება სააპელაციო და საკასაციო ინს-

---

³⁴ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 22 დეკემბრის №574აპ-20 განაჩენი.

³⁵ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 11 თებერვლის №724აპ-20 განჩინება.

³⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 11 მაისის №914აპ-19 განჩინება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 28 მარტის №51აპ-22 განჩინება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 აპრილის №163აპ-22 განჩინება.

ტანციის სასამართლოებისათვის, კერძოდ, ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოებს პირის სამართლებრივი მდგომარეობის დამძიმების შესაძლებლობა მხოლოდ ბრალდების მხარის საჩივრის არსებობის შემთხვევაში ენიჭებათ. მართალია, არ არის აუცილებელი, საჩივარში პროკურორი უშუალოდ მიუთითებდეს რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენებაზე, თუმცა, აუცილებელია, საჩივრის არსებობა სასჯელის გამკაცრების თუნდაც ზოგადი მოთხოვნით. წინააღმდეგ შემთხვევაში, საქართველოს სსკ-ის 298-ე მუხლის მე-4 ნაწილისა და 308-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოები კანონისმიერად მოკლებული არიან საუარესოდ შებრუნების შესაძლებლობას.

VIII. დასკვნა

ნაშრომში განხილული საკითხები ცხადყოფს, რომ რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესი, მიუხედავად მისი ერთი შეხედვით მკაფიო ფორმულირებისა, არაერთხელ გამხდარა სასამართლოს განმარტებისა და შეფასების საგანი. ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი სწორედ რეციდივის დადგენაა, რა დროსაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება განზრახი დანაშაულისათვის წინა ნასამართლობის ფაქტის უტყუარად დადასტურებას, რისთვისაც მნიშვნელოვანია ნასამართლობის გაქარწყლების ვადის სწორად გამოთვლა. ამ თვალსაზრისით, საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ მნიშვნელოვანი განმარტება გააკეთა და შეცვალა მანამდე არსებული პრაქტიკა. ნაშრომში გაანალიზდა რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენების პრობლემური შემთხვევები და წარმოჩინდა როგორც სასამართლო პრაქტიკაში არსებული სირთულეები, ისე კანონმდებლობაში არსებული ხარვეზები, რომლებიც შემდგომ სრულყოფას საჭიროებს. კერძოდ, მიმოხილულ იქნა რეციდივის გავლენა როგორც თავისუფლების აღკვეთის, ისე არასაპატიმრო სასჯელის შეფარდებისას. გაანალიზდა რეციდივის დროს თავისუფლების აღკვეთის ვადის განსაზღვრის საკითხი და მასთან დაკავშირებული სასამართლო პრაქტიკა.

ასევე, განხილულ იქნა რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამონაკლისი შემთხვევები, მათი გამოყენებისა და განმარტების თვალსაზრისით კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში არსებული ხარვეზები, რომელთა ანალიზის შედეგად, შემოთავაზებულ იქნა საკითხის გადაჭრის შესაბამისი გზები. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკის საფუძველზე, ნაშრომში განხილულია რეციდივისა და არაერთგზისობის კონკურენციისას სასჯელის დანიშვნის პრობლემური შემთხვევები, ასევე, მხარეთა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის პრინციპის კვალდაკვალ, გაანალიზდა რეციდივის დროს სასჯელის დანიშვნის წესის გამოყენებისას ბრალდების მხარის მოთხოვნით სასამართლოს შეზღუდვისა და მოსამართლის საკუთარი შეხედულებისამებრ მოქმედების ფარგლები. ნაშრომში განხილული საკითხები თითქმის სრულად ამოწურავს საკვლევ თემასა და მასთან დაკავშირებულ პრაქტიკულ სირთულეებს, რომელთა ანალიზი ხელს შეუწყობს როგორც სასამართლო პრაქტიკის შემდგომ სრულყოფას, ისე დაინტერესებულ პირთა ცოდნის ამაღლებას.

IMPOSING A SENTENCE IN THE CASE OF RECIDIVISM (ANALYSIS OF THE CASE LAW)

Khatia Shekiladze*

Abstract

Article 58 of the Criminal Code of Georgia defines the imperative rule of sentencing in case of recidivism, which, at first glance, establishes a simple legal regulation, however, judicial practice clearly shows problematic cases and difficulties of applying the mentioned norm. The rule of sentencing in the case of recidivism significantly limits the scope of the judge's discretion and, in the conditions of essentially identical legal circumstances, sets the same standard for all. In order to use the norm in a targeted way and to establish a uniform judicial practice, it is important to analyze the judicial practice, identify problematic issues and determine ways to solve them, which significantly determines the foreseeability of the norm and ensures the avoidance of errors in judicial proceedings.

Keywords: Recidivism, Repeated crime, Impose punishment, Judicial practice.

---

* Ph.D. in Law, Associate Professor at Sul Khan-Saba Orbeliani University, ORCID: 0009-0005-1131-7227.